

การพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใส
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

The Development of Management Based on Integrity and Transparency
in Secondary Educational Service Area Offices

อภิญญา อุปวงค์ษา¹ รักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ² และวรรณรี ปานศิริ³
Apinya Upavongsa¹, Rakchanokcharin² and Wannaree Pansiri³

¹ นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹ Doctor of Philosophy Program in Educational Administration innovation, College of Innovation Management,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

^{2,3} Lecturer of the Doctor of Philosophy Program in Educational Administration innovation, College of
Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: Ainya.upa@rmutr.ac.th¹; Rakchanokcharin.Poo@rmutr.ac.th² and Wannaree.Pan@rmutr.ac.th³

Received: Dec. 26, 2025; Revised: Feb. 10, 2026; Accepted: Feb. 17, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 62 เขต ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.986 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านการเปิดเผยข้อมูลและด้านการป้องกันการทุจริต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันการทุจริต รองลงมา คือ ด้านการเปิดเผยข้อมูล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลพื้นฐาน รองลงมาคือ การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงาน 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านการเปิดเผยข้อมูล ประกอบด้วย 33 แนวทางปฏิบัติย่อย และด้านการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย 14 แนวทางปฏิบัติย่อย 3) การประเมินแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีคุณธรรมซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา คุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

This study employed a mixed-methods research design with the following objectives: 1) to examine the current state of management based on integrity and transparency in Secondary Educational Service Area Offices, 2) to propose guidelines for developing management based on integrity and transparency in Secondary Educational Service Area Offices, and 3) to evaluate the proposed guidelines for developing management based on integrity and transparency in Secondary Educational Service Area Offices. The sample consisted of educational administrators and personnel working in Secondary Educational Service Area Offices under the Office of the Basic Education Commission. A total of 341 participants were drawn from 62 service area offices across four regions of Thailand: the Northeast, North, Central, and South. The research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview guide, with a reliability coefficient of 0.986. Quantitative data were analyzed using percentages, means, and standard deviations, while interview and focus group data were analyzed using content analysis. The findings revealed that: 1) the overall level of management based on integrity and transparency in Secondary Educational Service Area Offices was high, particularly in the areas of information disclosure and corruption prevention. The aspect with the highest mean score was corruption prevention, followed by information disclosure. Item-level analysis indicated that basic information received the highest mean score, followed by corruption prevention practices, while work administration received the lowest mean score, 2) The development guidelines for management based on integrity and transparency in Secondary Educational Service Area Offices comprised 33 sub-practice guidelines for information disclosure and 14 sub-practice guidelines for corruption prevention. 3) The evaluation of the proposed guidelines by experts indicated that they were appropriate, accurate, feasible, and beneficial, and could be practically implemented as guidelines for developing management based on integrity and transparency in Secondary Educational Service Area Offices. The implementation of these guidelines would enhance management quality and efficiency, strengthen an ethical organizational culture, and contribute to the improvement of integrity and transparency assessment outcomes of Secondary Educational Service Area Offices.

Keywords: Development Guidelines, Integrity and Transparency, Secondary Educational Service Area Offices

บทนำ

บทกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้นำไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กำหนดการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบไว้ในด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นที่ 6 ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและลงมือต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ขึ้น เพื่อเป็นมาตรการป้องกัน

การทุจริตและเป็นกลไกในการสร้างความตระหนักให้หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและมีคุณธรรม (สำนักงาน ป.ป.ช., 2565) ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้นำแนวทางการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดขึ้นมาใช้ในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนานวัตกรรมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในรูปแบบออนไลน์ (ITA Online) โดยจะวัดประเมินระดับคุณธรรมและความโปร่งใสใน 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การปฏิบัติหน้าที่ 2) การใช้งบประมาณ 3) การใช้อำนาจ 4) การใช้ทรัพย์สินของราชการ 5) การแก้ไขปัญหาการทุจริต 6) คุณภาพการดำเนินงาน 7) ประสิทธิภาพการสื่อสาร 8) การปรับปรุงระบบการทำงาน 9) การเปิดเผยข้อมูล และ 10) การป้องกันการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

จากรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ผลการประเมินการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพรวมระดับประเทศ ได้คะแนนร้อยละเฉลี่ย 96.50 ถือว่ามีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน อยู่ในระดับ AA โดยตัวชี้วัดที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ ได้คะแนนสูงสุด ร้อยละเฉลี่ย 98.75 ส่วนตัวชี้วัดที่ได้คะแนนต่ำสุดกว่าตัวชี้วัดอื่น ๆ คือ ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ได้คะแนนต่ำสุด ร้อยละเฉลี่ย 95.33 และผลการวิเคราะห์ตามน้ำหนักคะแนนของแต่ละแหล่งข้อมูลพบว่า แบบประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สัดส่วนค่าคะแนน ได้แก่ แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT) มีค่าน้ำหนักคะแนน 29.25 (คิดเป็นร้อยละ 97.49) รองลงมาได้แก่ แบบแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (EIT) มีค่าน้ำหนักคะแนน 28.99 (คิดเป็นร้อยละ 96.64) และ แบบวัดการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) มีค่าน้ำหนักคะแนน 38.26 (คิดเป็นร้อยละ 95.65) มีสัดส่วนค่าคะแนนต่ำสุด ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์จำแนกตามระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ระดับคุณภาพ 245 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับเกณฑ์การประเมินระดับ AA (Excellence) มีจำนวน 183 เขต คิดเป็นร้อยละ 74.69 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับเกณฑ์การประเมินระดับ A (Very Good) มีจำนวน 62 เขต คิดเป็นร้อยละ 25.31 ทั้งนี้ ในรายตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล และตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในรายตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 3.23 และตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต ร้อยละ 16.13 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในส่วนการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

ประเทศไทยมีระดับการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับสูงและมีตัวชี้วัดที่ครอบคลุมกระบวนการทำงานต่าง ๆ อย่างครบถ้วน แต่การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แม้กรอบการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของประเทศไทยได้รับการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล แต่ผลการประเมินในระดับนานาชาติกลับสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านความโปร่งใส (อุเทน บัวแสง และ ศุภวัฒน์ วงศ์นวสุ, 2565) ในขณะที่ สุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง และคณะ (2566) พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสจำเป็นต้องใช้การบริหารจัดการเชิงระบบ เพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานและสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชน สอดคล้องกับ ทวิทย์ บัวทอง และ อามัน อับดุลซาลาม (2567) ที่พบว่า องค์ประกอบของวงจรคุณภาพ PDCA ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ Atanaw, Estifanos and Negash (2025) ยังพบว่า ความโปร่งใสมีความเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมและกระบวนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของธรรมาภิบาลที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและส่งผลกระทบต่อคุณภาพบริการทางการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่ยังคงปรากฏ คือ ประเด็นตัวชี้วัดและรายละเอียดการพิจารณาสำหรับการประเมินที่ค่อนข้างมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งดำเนินการตามความเคยชิน หรือตามความเข้าใจของตนเองขาดแบบอย่างที่ดี ที่จะนำมาเป็นต้นแบบในการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการประเมิน และการประเมินจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานทั้งหน่วยงาน อีกทั้ง ผู้รับผิดชอบการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาบางแห่งขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เปลี่ยนผู้รับผิดชอบการประเมิน ส่งผลให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ถึงแม้ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ย 96.50 ซึ่งสูงกว่าปีที่ผ่านมา 0.50 คะแนน ส่วนตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ได้คะแนน 95.33 แต่ก็ถือว่าการปรับปรุงและพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 2.03 คะแนน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ทั้งนี้ การพัฒนาการบริหารจัดการดังกล่าว ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ทำให้ไม่สามารถสนองต่อการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาได้เต็มที่

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ให้เป็นองค์กรวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงสูงที่สุดต่อประสิทธิภาพภาครัฐ การสร้างค่านิยมร่วม ระบบการทำงานที่สอดคล้องกัน และวัฒนธรรมที่ยึดมั่นความโปร่งใส มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Thanaraj et al., 2025) เพื่อยกระดับคุณภาพประสิทธิภาพ และความยั่งยืนของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนนโยบายด้านคุณภาพ คุณธรรม และความโปร่งใสทางการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใส

หลักคุณธรรมและความโปร่งใส (Integrity and Transparency) ถือเป็นแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่การบริหารราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล โดยหลักคุณธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติที่มุ่งสู่สิ่งที่ดีงาม ถูกต้องและเหมาะสม (ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ และสุรียานนท์ พลสมิ, 2562) ขณะที่หลักความโปร่งใสหมายถึงกระบวนการเปิดเผยแนวทางการดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมาและตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

การใช้หลักคุณธรรม (Integrity) ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องปลูกฝังให้บุคลากรมีความตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม โดยปฏิบัติราชการในฐานะผู้ให้บริการประชาชน มิใช่ผู้มีสถานภาพเหนือกว่าประชาชน อีกทั้งยังต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนและองค์กร โดยยึดประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558) นอกจากนี้ยังต้องสร้างความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากบุคลากรกระทำการทุจริตหรือปฏิบัติงานโดยมิชอบ (ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ และสุรียานนท์ พลสมิ (2562) เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติราชการด้วยความเป็นธรรม รอบคอบ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก (รมว.วิ.ร. พาส, 2560) อันจะนำไปสู่การสร้างระบบราชการที่มีความน่าเชื่อถือและโปร่งใส

การใช้หลักความโปร่งใส (Transparency) ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานภาครัฐจะต้องเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบ

ออนไลน์ (หรือระบบ Real-time) เพื่อให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันต่อเวลา (พัชรี สิริโรธ, 2561) อีกทั้งการจัดให้มีช่องทางออนไลน์สำหรับการเสนอความคิดเห็นหรือร้องเรียน (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558) จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันจะนำไปสู่การสร้างความเชื่อมั่นในระบบราชการ ซึ่งกฎหมายของไทยได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของหน่วยงาน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 59 ที่มีบทบัญญัติว่า รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติและต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560) และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของราชการให้ประชาชนได้รับทราบ โดยการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและข้าราชการที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชน ภายใต้แนวคิด "เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น" แต่หากข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้นก่อนการเผยแพร่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐภายใต้แนวคิดที่ว่า "ปกปิด เป็นหลัก เปิดเผยเป็นข้อยกเว้น" (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562, 2562)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2560) ได้ประกาศนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสและตรวจสอบได้ขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) นโยบายด้านการบริหาร ผู้บริหารทุกระดับมีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดความโปร่งใสในองค์กร 2) นโยบายด้านความโปร่งใส ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมตามหลักธรรมาภิบาล และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 3) นโยบายด้านความพร้อมรับผิด ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรมและหลักการรับผิดชอบ และพร้อมรับผิดชอบเมื่อเกิดความผิดพลาด 4) นโยบายด้านความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้บุคลากรปฏิบัติงานตามกระบวนการมาตรฐาน/มาตรฐานการให้บริหารด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และไม่ทุจริตต่อหน้าที่ 5) นโยบายด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร สร้างวัฒนธรรมสุจริตในการทำงาน โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมร่วมในการต่อต้านการทุจริต และมีมาตรการกำกับกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ 6) นโยบายด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน มุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

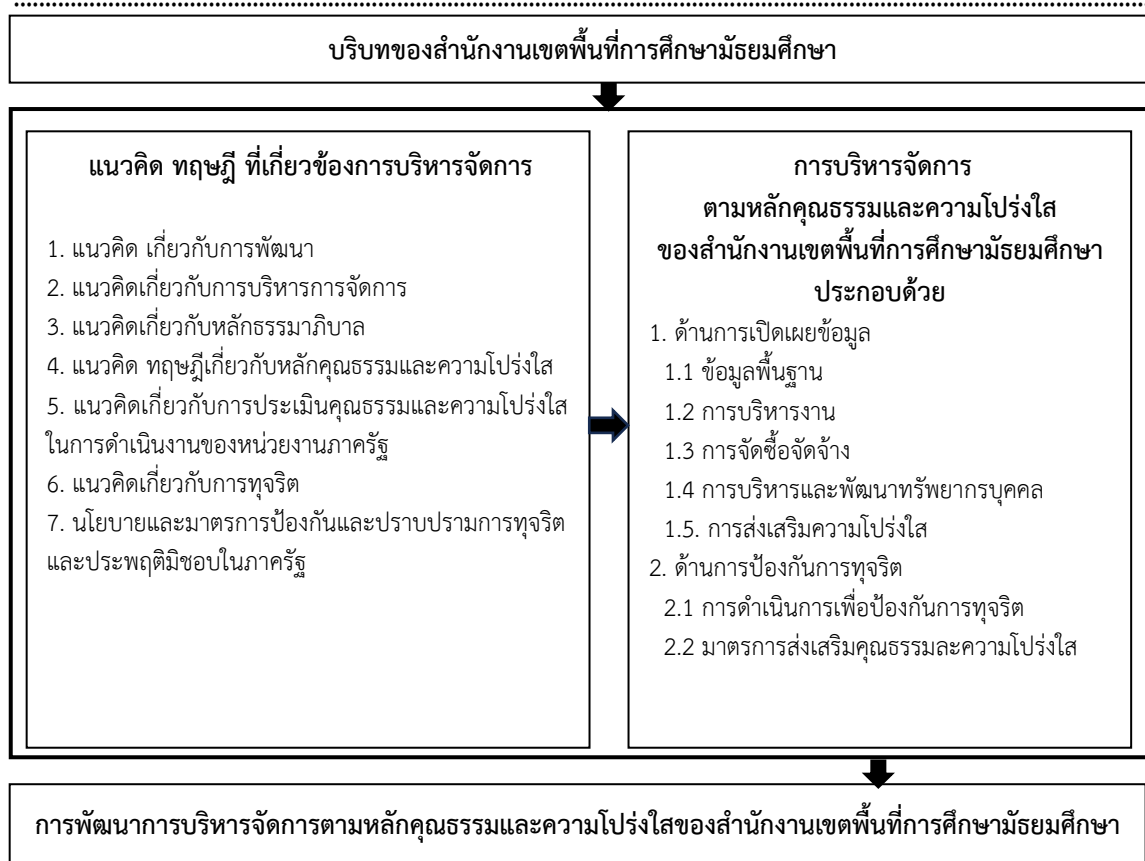
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ โดยกำหนดให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) เป็นเครื่องมือในการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้นำมาปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงได้เป็น “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ (ITA Online)” โดยจะเก็บข้อมูลการประเมินใน 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Integrity and Transparency Assessment: IIT) ส่วนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (External Integrity and Transparency Assessment: EIT) และส่วนที่ 3 แบบวัดการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment: OIT) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2566) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยเฉพาะส่วนที่ 3 แบบวัดการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ ในการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนด ให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบและตรวจสอบได้ ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ควบคุม กำกับ และดูแลสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ควบคู่กับการปลูกฝัง

คุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งหากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีการนำหลักคุณธรรมและความโปร่งใสมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานย่อมส่งผลต่อความไว้วางใจของประชาชนที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาที่กำกับดูแล สอดคล้องกับ Atukunda (2025) ได้กล่าวถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบเป็นเสาหลักสำคัญของธรรมาภิบาลทางการศึกษา โดยความซื่อสัตย์เชิงสถาบันมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน และระดับความไว้วางใจของสาธารณชน อีกทั้ง Atanaw, Estifanos and Negash (2025) ได้กล่าวว่า ความโปร่งใส ความสามารถในการตรวจสอบได้ ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาอย่างเด่นชัด ในขณะที่ Niwagaba (2025) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจและความโปร่งใส” เป็นกลไกสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้น การบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในระบบการบริหารจัดการการศึกษา ที่ไม่ได้นมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนตามแนวทาง “เรียนดี มีคุณธรรม” ของกระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ โดยนำกรอบแนวคิดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ตามคู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช., 2566) และคู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารอบปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) สันเคราะห์การบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย ด้านการเปิดเผยข้อมูล (ข้อมูลพื้นฐาน การบริหารงาน การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล การส่งเสริมความโปร่งใส) และด้านการป้องกันการทุจริต (การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต มาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส) ภายใต้บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) คือ ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 62 เขต ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา 206 คน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา 2,793 คน รวมทั้งสิ้น 2,999 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา 23 คน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา 318 คน รวมทั้งสิ้น 341 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใน 2 ด้าน คือ ด้านการเปิดเผยข้อมูล และ ด้านการป้องกันการทุจริต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 120-121)

2.2 แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และ 2) ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview)

โดยมีการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง 2) ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) โดยทดลองกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงและปรับปรุงข้อความคำถามก่อนนำไปใช้จริง 3) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใส เพื่อให้ได้แนวคิดและประเด็นที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ ด้านการเปิดเผยข้อมูล และด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามและคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

2. ส่งแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) ติดตามผลตอบกลับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ โดยแนบ QR Code ของแบบสอบถาม ไปพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล และตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต ผลการประเมิน อยู่ในระดับ AA (คะแนนเต็ม 100) โดยการเลือกแบบเจาะจง และสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) บันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์ม และตรวจสอบความถูกต้องของบันทึกข้อมูล

4. การสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้ระบบ Zoom Meeting เพื่อประเมินและยืนยันความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก 1 คน 2) ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา 4 คน 3) ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก 2 คน และ 4) บุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก 2 คน และสรุปผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ดำเนินการดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาการวิเคราะห์แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

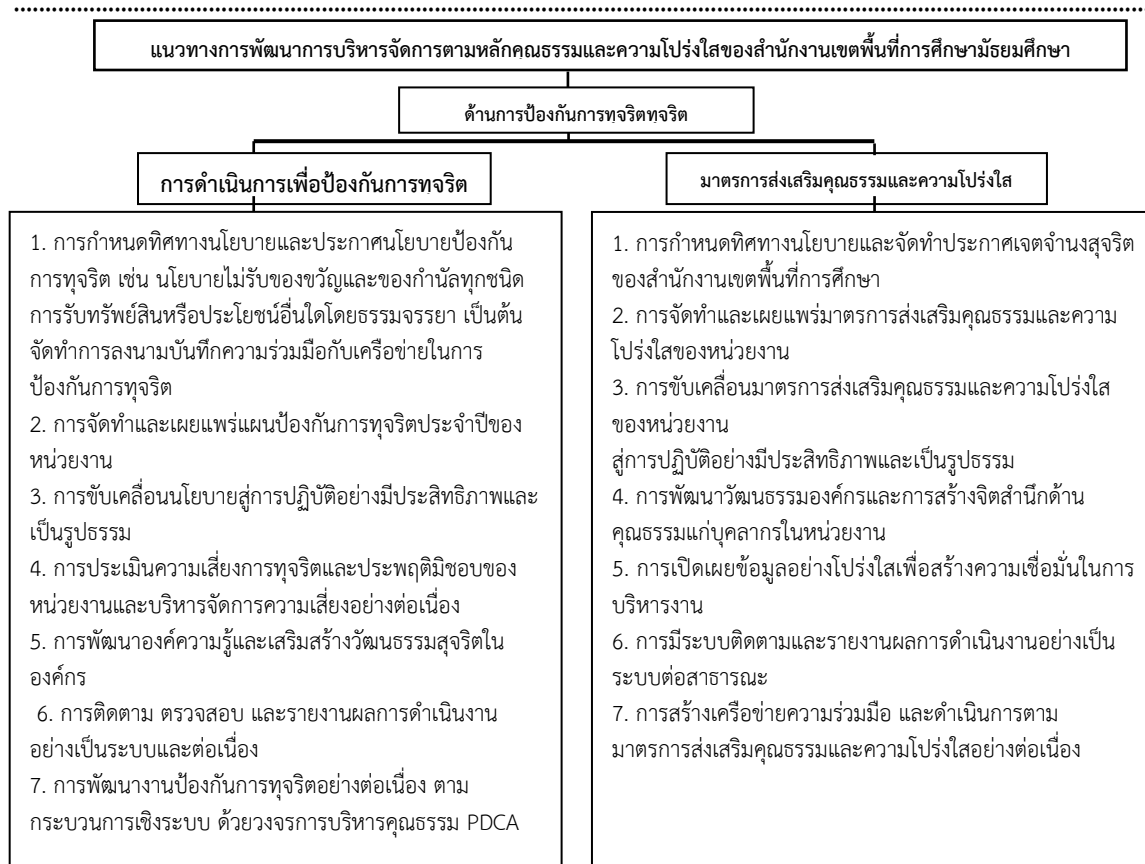
หลักคุณธรรมและความโปร่งใส ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเปิดเผยข้อมูล			
1.1 ข้อมูลพื้นฐาน	4.62	0.56	มากที่สุด
1.2 การบริหารงาน	4.39	0.69	มาก
1.3 การจัดซื้อจัดจ้าง	4.48	0.63	มาก
1.4 การบริหารและพัฒนาศักยภาพบุคคล	4.44	0.64	มาก
1.5 การส่งเสริมความโปร่งใส	4.49	0.62	มาก
รวม	4.48	0.54	มาก
2. ด้านการป้องกันการทุจริต			
2.1 การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต	4.50	0.61	มาก
2.2 มาตรการส่งเสริมความโปร่งใส	4.50	0.60	มาก
รวม	4.50	0.61	มาก
ภาพรวม	4.49	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการป้องกันการทุจริต และรองลงมา คือ ด้านการเปิดเผยข้อมูล หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อมูลพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากผลการศึกษา ระยะที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ และสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาในรายข้อทั้งสองด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเปิดเผยข้อมูล 33 ข้อ ได้แก่ (1) ข้อมูลพื้นฐาน 5 ข้อ (2) การบริหารงาน 7 ข้อ (3) การจัดซื้อจัดจ้าง 8 ข้อ (4) การบริหารและพัฒนาบุคลากร 7 ข้อ และ (5) การส่งเสริมความโปร่งใส 6 ข้อ และ 2) ด้านการป้องกันการทุจริต 14 ข้อ ได้แก่ (1) การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต 7 ข้อ และ (2) มาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่ง 7 ข้อ ดังแสดงในภาพที่ 2 และภาพที่ 3 ดังนี้

รูปที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านการเปิดเผยข้อมูล

รูปที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใส
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านการป้องกันการทุจริต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยนำแนวทางการพัฒนาที่ได้ จากระยะที่ 2 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) และจากการสนทนากลุ่ม พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้านการเปิดเผยข้อมูลและด้านการป้องกันการทุจริต ได้รับการประเมินและยืนยันว่า มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เนื่องจากเป็นแนวทางที่มีกระบวนการของการบริหารตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ย่อมส่งผลให้เกิดผลลัพธ์คือ ความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้อย่างแท้จริง นำไปสู่การยกระดับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรคุณธรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดย ด้านการป้องกันการทุจริตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเปิดเผยข้อมูล ผลที่ปรากฏสะท้อนว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีการขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสอย่างเป็นระบบ ภายใต้กรอบนโยบายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ส่งผลให้

มาตรการกำกับควบคุม การบริหารความเสี่ยง และการกำกับติดตามการปฏิบัติงานด้านป้องกันการทุจริตดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย อุทการ (2567); ปิยาภิกค์ดี เจริญสุคนธ์ (2561) ที่ระบุว่าระบบการควบคุมภายในและการควบคุมกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพของหน่วยงาน สอดคล้องกับ สุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง และคณะ (2566) ที่พบว่า การยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสจำเป็นต้องอาศัยการบริหารเชิงระบบครอบคลุมมิติการวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์กร และการควบคุม ทั้งนี้ การวิจัยพบว่าด้านการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านการป้องกันการทุจริต อาจสะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลที่ต้องอาศัยความพร้อมด้านระบบข้อมูล การสื่อสาร และการทำให้ประชาชน “เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง” ซึ่งสอดคล้องกับ อุเทน บัวแสง และ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ (2565) ที่พบว่า การเปิดเผยข้อมูลในภาพรวมอาจอยู่ในระดับสูง แต่การเข้าถึงและการนำข้อมูลไปใช้ยังเป็นประเด็นท้าทาย อีกทั้งผลการวิจัยของ ทวิทย์ บัวทอง และอามัน อับดุลซาลาม (2567) พบว่าการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA อย่างต่อเนื่อง จะทำให้การเปิดเผยข้อมูลจะมีประสิทธิผล นอกจากนี้ความเข้มแข็งของผลการดำเนินงานโดยรวมยังสามารถอธิบายได้ผ่านบทบาทของผู้นำและวัฒนธรรมองค์กร โดยสอดคล้องกับ ณปภัช ลดาวัลย์ และวิฑูล ทาชา (2568); Taamneh et al. (2024) พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมจะส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกและความร่วมมือของบุคลากรในองค์กรอันเป็นฐานสำคัญของการขับเคลื่อนความโปร่งใสอย่างยั่งยืนในหน่วยงานภาครัฐ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในรายองค์ประกอบของทั้งสองด้านล้วนเป็นแนวทางที่มีกระบวนการของการบริหารตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) จึงเป็นแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิทย์ บัวทอง และ อามัน อับดุลซาลาม (2567) ที่ศึกษาวงจรคุณภาพที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 45 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร และพบว่า วงจรคุณภาพสามารถนำมาใช้กับการดำเนินงานการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะได้อย่างดียิ่ง ตั้งแต่การวางแผนเปิดเผยข้อมูลตามหลักธรรมาภิบาล การเปิดเผยข้อมูลผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้ง่ายและโปร่งใส การตรวจสอบข้อมูลที่เปิดเผยมีความครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และการปรับปรุงข้อมูลที่เปิดเผยตามข้อเสนอแนะให้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นรายองค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเปิดเผยข้อมูล ประกอบด้วย (1) ข้อมูลพื้นฐาน มีแนวทางที่สำคัญคือ การพัฒนาชุดข้อมูลพื้นฐานบนเว็บไซต์ การพัฒนาโครงสร้างเว็บไซต์ให้เข้าถึงง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน บัวแสง และ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ (2565) ที่ศึกษากรอบการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย และพบว่า หน่วยงานภาครัฐมีระดับการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ อยู่ในระดับสูง แต่การเข้าถึงข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ยังอยู่ในระดับต่ำ จึงต้องออกแบบชุดข้อมูลพื้นฐานและเว็บไซต์ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวก (2) การบริหารงาน มีแนวทางที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายการบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งคุณธรรมและความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ณปภัช ลดาวัลย์ และ วิฑูล ทาชา (2568); Taamneh et al. (2024) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อบรรยากาศองค์การ ความร่วมมือ และพฤติกรรมความเป็นพลเมืององค์การของบุคลากร (3) การจัดซื้อจัดจ้าง มีแนวทางที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบ การบริหารสัญญาอย่างโปร่งใส การวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การเผยแพร่ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างแบบ Real-time ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย อุทการ (2567) ที่ศึกษาผลกระทบของการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย และพบว่า การควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างควรครอบคลุมการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสัญญา และการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพและความโปร่งใสของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในสถาบันอุดมศึกษา และยังคงสอดคล้องกับทฤษฎีของ Salm et al., (2024) ที่เสนอให้เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างครบ

ทุกมิติ ตั้งแต่ประกาศ ราคา ผลการคัดเลือก จนถึงข้อมูลสัญญา และการเผยแพร่ข้อมูลแบบ Real-time (4) การบริหาร และพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีแนวทางที่สำคัญ คือ การสรรหา บรรจุ แต่งตั้งบุคลากรตามระบบคุณธรรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเป็นธรรม การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างเสมอภาค การเปิดเผยข้อมูลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร แสงสมาน (2564) ที่ศึกษาอนาคต ภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และพบว่า อนาคตภาพการบริหารทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย การวางแผนทรัพยากรบุคคล การสรรหา บรรจุ และแต่งตั้ง โดยยึดหลักคุณธรรม และการประเมินด้วยความโปร่งใส การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และ (5) การส่งเสริมความโปร่งใส มีแนวทางที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายค่านิยมองค์กรด้านความโปร่งใส การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Niwagaba (2025) ที่ศึกษาการสร้างควมไว้วางใจและความโปร่งใสในการบริหาร การศึกษา และพบว่า ความไว้วางใจและความโปร่งใสเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารการศึกษาที่มีธรรมาภิบาล โดย ความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการตัดสินใจที่ตรวจสอบได้นั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลเชิงจริยธรรม ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ลดความคลุมเครือในขั้นตอนการ บริหาร และเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเสริมสร้างความรับผิดชอบในระบบการศึกษา 2) ด้านการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย (1) การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต มีแนวทางที่สำคัญคือ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติ มิชอบของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริตในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ สัตร์ธน์ และ คณะ (2564) ที่ศึกษารูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันและปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรภาครัฐ และพบว่า การลดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรภาครัฐจำเป็นต้องใช้มาตรการแบบบูรณาการทั้งด้านการตรวจสอบภาครัฐ การ กำกับวินัย การบังคับใช้กฎหมาย การสร้างความตระหนักรู้ และการปลูกฝังค่านิยมสุจริต อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปิยาภิกษิต์ เจียรสุต (2561) ที่ศึกษาปัจจัยความเสี่ยงที่มีต่อการทุจริต และการสร้างแบบประเมินความ ความเสี่ยงด้านการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ : กรณีศึกษาจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และพบว่า การประเมินความ เสี่ยงด้านการทุจริตและการมีระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็งเป็นกลไกลดช่องว่างของโอกาสการทุจริต และ (2) มาตรการ ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส มีแนวทางที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายและประกาศเจตจำนงสุจริต การสร้าง จิตสำนึกด้านคุณธรรมแก่บุคลากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง และคณะ (2566); ธัญญา สุปโคกสูง และ ธัญญ์ศรีม์ ชิตไธสง (2564) ที่กล่าวถึงการผสมผสานมาตรการเชิงนโยบายเข้ากับการพัฒนาวัฒนธรรมและพฤติกรรมบุคลากร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใส ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน พบว่าแนวทางการพัฒนาด้านการเปิดเผยข้อมูล ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน การบริหารงาน การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล การส่งเสริม ความโปร่งใส และ ด้านการป้องกันการทุจริต ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต และมาตรการ ส่งเสริมความโปร่งใส มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้จริง เนื่องจากแนวทางที่พัฒนาขึ้นเป็นการบริหารเชิงระบบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและ ความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง และคณะ (2566) ที่พบว่าการยกระดับคุณธรรม และความโปร่งใสจำเป็นต้องครอบคลุมมิติการวางแผน การจัดองค์กร การนำองค์กร และการควบคุม รวมถึงมีระบบ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ มีความถูกต้อง ยังเป็นไปตามหลักการและกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉลิมชัย อุทการ (2567); ปิยาภิกษิต์ เจียรสุต (2561) ที่พบว่าระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและการบริหาร ความเสี่ยงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความโปร่งใสและประสิทธิผลของการดำเนินงานหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ การแนวทาง ที่พัฒนาขึ้น มีความเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสและการสร้างวัฒนธรรม องค์กรคุณธรรม สอดคล้องกับ ฌปักษ์ ลดาวัลย์ และ วิบูล ทาชา (2568) พบว่า คุณธรรมของผู้นำและวัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ส่งผลต่อการเสริมสร้างความโปร่งใสในทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ Taamneh et al. (2024); Pullu and Bostanci (2025) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและความโปร่งใสขององค์กรสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงบวกของบุคลากรและความร่วมมือในองค์กร อันเป็นกลไกสำคัญในการทำให้มาตรการความโปร่งใส นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Niwagaba (2025); Atukunda Lucky (2025) พบว่าความโปร่งใสและความรับผิดชอบเป็นหลักสำคัญของธรรมาภิบาลการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้ การดำเนินการเปิดเผยข้อมูลและการป้องกันการทุจริตอย่างเป็นระบบด้วยวงจรคุณภาพ PDCA สามารถยกระดับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สอดคล้องผลการวิจัยของ ทวิทย์ บัวทอง และ อามัน อับดุลซาลาม (2567) ที่พบว่าทุกขั้นตอนของกระบวนการ PDCA ส่งผลต่อ OIT อย่างมีนัยสำคัญ โดยสรุป การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจึงเป็นหลักฐานเชิงยืนยันว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีทั้งความถูกต้องเชิงหลักการ ความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติ และมีคุณค่าต่อการยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสเป็นกรอบนโยบายหลักของหน่วยงาน โดยนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดทิศทางการบริหาร และบูรณาการเข้าสู่แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติราชการประจำปี และแผนป้องกันการทุจริตของหน่วยงานอย่างเป็นเอกภาพ ทั้งนี้ ควรเชื่อมโยงการดำเนินงานกับกรอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) ทั้งด้านการเปิดเผยข้อมูล (OIT) และด้านการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (EIT) เพื่อให้การบริหารงานมีความเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรกำหนดมาตรฐานเชิงนโยบายและกลไกกำกับติดตามการดำเนินงานตามกรอบ ITA โดยนำแนวทางด้านการเปิดเผยข้อมูลทั้ง 5 ประเด็น และแนวทางด้านการป้องกันการทุจริตทั้ง 2 ประเด็น ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติระดับองค์กร เพื่อสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานและยกระดับการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงเสนอให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามอบหมายให้บุคลากรในแต่ละกลุ่ม/หน่วยรับผิดชอบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์ของหน่วยงานอย่างเป็นวิถี มีการติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด จึงเสนอให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการป้องกันการทุจริตและสถานศึกษาในสังกัดขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ต้นกล้าสุจริต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยเชิงประเมินผลหรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อติดตามผลลัพธ์ของการนำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้จริง โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ด้านความโปร่งใส การลดความเสี่ยงการทุจริต และการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการของหน่วยงาน

2. ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส แตกต่างกัน หรือเปรียบเทียบกับหน่วยงานทางการศึกษาในระดับอื่น เพื่อสะท้อนความแตกต่างเชิงบริบทและนำไปสู่การพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ควรมีการนำผลการวิจัยไปสังเคราะห์เป็นโมเดลหรือกรอบแนวคิดเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการขยายผลในระดับประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ สัตย์รัตน์, ฤเดช เกิดวิชัย และดวงสมร โสภณธาดา. (2564). รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันและ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรภาครัฐ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(1), 300-314.
- เฉลิมชัย อุทการ. (2567). ผลกระทบของการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 19(67), 69-79.
- ณภัช ลดาวัลย์ และวิบูล ทาชา. (2568). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 5(1), 135-148.
- ทวิทย์ บัวทอง และอามัน อับดุลซาลาม. (2567). การศึกษาวงจรคุณภาพที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 45 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสมาคม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 30(2), 1-16.
- ธัญญา สุบโคสูง และธัญญ์รัศม์ ชิดไธสง. (มีนาคม 2564). การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส การดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา: การประยุกต์ แนวคิด consequential validity. *วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(3), 167-178.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). *การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยาภิกขิต์ เจียรสุคนธ์. (2561). ปัจจัยความเสี่ยงที่มีต่อการทุจริตและการสร้างแบบประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตของ หน่วยงานภาครัฐ: กรณีศึกษาสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม). คลังข้อมูลสถาบันมหาวิทยาลัยศรีปทุม. <https://dspace.spu.ac.th/handle/123-456789/6556>
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. (2562). (2562, 27 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก. หน้า 52-95.
- พัชรี สีโรส. (2561). *หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1.
- รณวีร์ พาผล. (2560). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความมั่นคงทางอารมณ์ เพื่อการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่าง ชาญฉลาดของเยาวชนในแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่*. จังหวัดเชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 11-16.
- ศุภวัฒนากร วงศ์วนสุ และสุรียานนท์ พลลิม. (2562). ระบบการประเมินคุณธรรม ความโปร่งใส และธรรมาภิบาล ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในเกาหลีใต้ มาเลเซียและสิงคโปร์. วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ขอนแก่น: ขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานออนไลน์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *มาตรการการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2565). *สถานการณ์การทุจริตประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. นนทบุรี: ม.ป.ท.

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). *คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. นนทบุรี: กรังด์ปรีซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพมหานคร: พรินซ์ปริ้นท์.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560, 30 มกราคม). เรื่อง นโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ประกาศสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุภาพร แสงสมาน. (2564). *อนาคตภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace. <http://thesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/1234-56789/3790>
- สุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง, และคณะ. (2567). แนวทางการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานมหาวิทยาลัยของรัฐ. *Journal of Administrative and Management Innovation*, 12(3), 1-12.
- อุเทน บัวแสง และ ศุภวัฒนากร วงศ์ชนวสุ. (มิถุนายน 2565). กรอบการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 7(5), 63-79.
- Atanaw, B., Estifanos, A. B., & Negash, H. G. (2025, January). How university governance affects education service quality: Insights from Ethiopian public universities. *Frontiers in Education*. (9), pp. 1-14.
- Atukunda, L. (2025, January). Transparency and accountability in school governance. *IDOSR Journal of Banking, Economics and Social Sciences*, 10(1), 8-14.
- Niwagaba, T. (2025, January). Building trust and transparency in educational management. *Research Output Journal of Education*, 5(1), 9–13.
- Pullu, M., and Bostanci, A. B. (2025, June–August). The role of organizational transparency levels in schools on teachers' organizational citizenship behaviors. *Psycho-Educational Research Reviews*, 14(2), 51–70.
- Salm, J. F., Araujo, V. M., Schommer, P., & Raupp, F. M. (2024, April-May). Open data standards for public procurement and contracting: A collaborative construction. *Revista de Administração Contemporânea*, 28(2), 1–16.
- Taamneh, M., Aljawarneh, N., Al-Okaily, M., Taamneh, A., & Al-Oqaily, A. (2024, February). The impact of ethical leadership on organizational citizenship behavior in higher education: The contingent role of organizational justice. *Cogent Business & Management*, 11(1), 1–17.
- Thanaraj, N., Swasthaisong, S., Romyen, L., Uypatchawong, S., Chanamarn, N., Poonhawong, S., & Uypatchawong, P. (2025, October). A model of transparency and effectiveness in public governance: The impact of ethical leadership, legal measures, and participatory administration (Special issue). *Corporate Law & Governance Review*, 7(3), pp. 223–232.